

PSALMUS PSALTERIUM.

1 Psalmus vox est hebraea, significans cantum, oden, hymnum. Beyerlinck in *theatro* *vita* *humanae* *verb.* Psalmus *lit.* E. Unde apud Ecclesiasticos Scritores psalmus intelligitur carmen sacrum, sive Dei laus metrice scripta, sive solo ore, sive instrumento decantata; quamvis psalmus generice captus etiam de profanis cantionibus, & quae ad quodcumque musicum instrumentum recitantur accipiatur. Idem *ib.*

2 Psalterium dicitur *vas* musicum decem chordarum. Tostat. *comment.* in I. *Paralip.* p. 297. col. I. Unde Scritura saepius psalterii decem chordarum meminit. Hoc deachordum psalterium pulsatur à parte inferiori, & reddit sonum à superiori. Et hebraice vocatur *nabulum*, & *psalterium*, graece *Organa*. Tostat. in *Genes.* fol. 44. column. 2.

3 Psalterium, ut opinatur Euthymius apud Beyerlinck *loc. cit.* antiquitus mulcendo gregi serviebat. At David ejus usum sapienter ad Dei cultum transtulit, cantoresque instituit, quod primum fecit in translatione Arcae ex domo Obededom I. *Paralipom.* cap. 15.

4 Unde usus invaluit, quod apud Ecclesiasticos pro psalterio intelligatur liber psalmorum, juxta illud *Lucæ* 29. num. 42. *David* dicit in libro psalmorum, & illud *Actor.* I. n. 20. *Scritum est enim in libro psalmorum.*

5 Psalterii versus, etsi in nostra lingua sine metro procedant, apud Hebreos tamen versus metrici sunt

ex pedibus lyricis, juxta itlud: *Psalterium lyrici compsuere pedes.* Et dicuntur pedes lyrici, quia ad lyram concinatem dicebantur, scilicet citharis, organis, & musicis instrumentis; Tostat, in *Genes. fol. 44. column. I.*

6 Quoad psalmorum Auctorem, seu Auctores, variis sentiunt. Ludovicus enim Vives in *cap. 14. l. 17. ad Civit.* asserit ante Origenem nullum fuisse dubium apud Judaeos Davidem omnium psalmorum esse Auctorem: postquam vero Origenes summa sua eruditione coepit ostendere quaecumque in Prophetis, maxime in psalmis contenta, ad Christum jam natum pertinere, Judaei talibus convicti fortissimis argumentis, ad novas opiniones veteribus suorum Magistrorum contrarias configerunt: Alii solum illorum psalmorum, qui ejus nomine inscribuntur, Auctorem Davidem asserentes; Alii novem solummodo ab eo conscriptos, caeteros vero ab illis, quorum nominibus praetitulantur fuisse dictatos, sustinentes: inde factum est, ut etiam Sacri Interpretes Christiani in varias abierint sententias. Sanctus enim Augustinus, Theophylactus, Euthymius, & hos secuti Emmanuel Sa, Mariana, & alii apud Tirinum *praefat.* in *l. psalmorum,* volunt solum Davidem omnium psalmorum fuisse Auctorem. Et de facto Sanctus Augustinus *l. 14. de Civitate Dei cap. 17.* sic expresse dicit: *Mihi credibilius videntur existimare, qui omnes illos centum quinquaginta psalmos Dividis operi tribuunt.* Et quamvis ipse Sanctus Augustinus *tom. 8. impressionis Lugdunensis de anno 1664. in expositione tituli primi psalmi* dicat, *Non enim omnes psalmi à David editi sunt.... David ergo solus novem psalmos ore proprio cecinit:* Haec aliena manu in textum Augustini irrepisse Eruditii animadvertunt, ut notat Calmet in *dictionary Sacrae Scripturae verb. Psalmi vers.* Haec pro David: Et quod solus David omnium sit Auctor psalmorum deducit Cassiodorus *praefat.* in *psalmo. ex cons-*

tanti usu, & traditione Ecclesiae, ibi: „Usus Ecclesiae Catholicae Spiritus Sancti inspiratione generaliter, & immobiliter tenet, ut quicumque eorum psalmorum cantandus fuerit, Lector aliud praedicare audeat, nisi „psalmos David.” Quod & tenent Theodoretus, Chrysostomus, & alii *Praef. in psalm. & Gav. t. 2. sect. 5. cap. 8. n. 4.* vocat sententiam hanc communiorem. Immo S. Philastrius haeresi 126. inter haereticos reputat qui secus senserit.

7 Et hanc sententiam de solo Davide omnium Auctore psalmorum colligunt supradicti ex variis Scripturæ locis, & in primis ex *2. Reg. cap. 23. num. 1.* ubi David ipse haec de se prodit: *Dixit David filius Isai.... egregius psaltes: Spiritus Domini locutus est per me.* Item ex *2. Paraliopomenon cap. 7. num. 6.* ubi expresse dicitur: „Sacerdotes autem stabunt in officiis suis, & „Levitæ in organis carminum, quae fecit David ad laudandum Dominum, quoniam in aeternum misericordia ejus, hymnos David canentes per manus suas.” Et variis aliis veteris Testamenti relictis textibus, in *Testamento novo Lucae cap. 20. n. 42.* aperte dicitur: *David dicit in libro psalmorum, & concordat Matth cap. 22. num. 43. & Marc. cap. 12. n. 36.*

8 Contrariam, sententiam, nempe non omnium psalmorum Auctorem esse Davidem, defendunt Sanctus Hieronymus, Hilarius, Tostatus, Tirinus, & alii plures dicentes varios psalmos à variis Prophetis compositos fuisse, iis nempe, qui in Titulis subinde prænontantur, v. g. Asaph, Moyse, Ethan, Eman, Idithum, & tribus filiis Core, sed plures à Davide; Quos deinde Esdras simul omnes in unum volumen compegit, & incepit esse liber psalmorum. Et revera Sanctus Hieronymus *Epist. ad Cyprianum* diserte pronunciat: *Scimus errare eos, qui psalmos omnes David arbitrantur, & non eorum, quorum nominibus inscripti sunt.* Et distinctius *Epist. ad Sophronium* scribit: *Psalmos omnes*

eorum testamur Auctorum, qui ponuntur in titulis, David scilicet, Asaph & Idithum filiorum Core, Eman, Esraite, Moysis, & Salomonis, & reliquorum, quos Esdras primo volumine comprehendit. Et Sanctus Hilarius praefat. in psalm. & comment. in psalm. 131. expresse dicit: *Absurdum est psalmos David dicere, vel nominare, cum ibi Auctores eorum ipsis inscriptionum titulis commendantur, & Tostatus praefat. in lib. Regum quest. 20. vers.* Respondendum est de psalmis, ait: *Quamquam David fecerit quosdam psalmos, tamen non omnes, feruntur enim fuisse decem Auctores psalmorum.* Quod & clarissimum dicit in cap. 22. Matth. quest. 340. Et Tirinus praefat. in lib. psalm. probabiliori modo hanc vocat sententiam, quia in fine psalmi 71. desinere dicuntur psalmi Davidis, ibi: *Defecerunt laudes David filii Jesse, & mox subnectuntur psalmi Asaph Prophetae, ut pater in titulo psalmi 72.* Et 2. *Paralipomenon cap. 29. num. 30.* praecepit Ezechias Levitic. ut cantet psalmos non modo Davidis, sed etiam Asaph, ibi: *Præcepitque Ezechias, & princeps Levitis, ut laudarent Daminum sermonibus David, & Asaph videntis.*

9 Unde quamvis difficile sit in hac ancipiendi materia quidquam certi statuere, tamen probabilius est, Davidem solum non omnium psalmorum esse Auctorem, sed & alios, qui in eorum titulis praenotantur. Hinc ad Scrituras, & Auctoritates pro prima sententia adducetas, quibus videtur innui Davidem unicum esse psalmographum, respondeatur, quod ipsi totum psalterium videtur tribui, eo quod ipse plures ediderit psalmos, quam aliquis aliorum Auctorum, immo quam omnes alii simul, ut vult Tostatus in Matth. cap. 22. q. 346. Quemadmodum Ciceronianarum Epistolarum volumen, etsi aliorum plurimorum Epistolis ad eum scriptis constet, uni tamen Ciceroni, cuius est major epistolarum pars tribuitur. Vel ideo omnium psalmorum Auctor unus David innuitur, ac dicitur, quia nedium ipse so-

lus plurimos edidit, sed & editos ab allis ipse recensuit, & modulationi, ac musicis instrumentis aptavit: unde notabile est illud *Ecclesiastici cap. 47 num. 10. 11.* ubi dicitur, quod *David de omni corde suo laudavit Dominum... & stare fecit Cantores contra altare, & in sono eorum dulces fecit modos.* Hanc sententiam ultra recentes numero immediate antecedenti tuentur etiam Eusebius Caesariensis praef. in psalm. & in *Inscrit. psalm.* & in *psalm. 41. 60. & 62.* Sanctus Athanasius in *psalm. p. 70. tom. 2. nov. edit. Collect. Graecor. PP.* & Auctor Synopsis, quae ipsi Sancto Athanasio tribuitur, in qua Synopsis, ut notat Calmet in *Dictionario Sacrae Scripturae verb. Psalmi vers.* Nec Patres Graeci: psalmi quidam Auctoribus Idithum, Asaph, Filiis Core Aggaeo, Zachariae, Eman, quidam vero quibus Alleluia inscribitur hisce omnibus simul tribuuntur; Quod autem (ait ejus libri Auctor) psalterium Davidis nomen exhibeat, ipse David in causa fuit, qui primus psalmorum inventor habetur, & quorundam psalmographorum munera, & tempora dixerit. Haec ille. Sic etiam Frassen *disquisit. Bibil. § II. de libro psalmorum num. 9.* Cajetaurus, aliisque plures Vide *Cantipratensem. 4. hypotyposeon cap. ultim.* & *Bellauminum in praefat. ad explanat. in psalmos,* ubi eos vocat Davidis, qui carent titulo, & eos item, qui nomen David in titulo praeferunt quecumque casu sive Genitivo, sive Dativo.

10 Hinc fidem adhibendo titulus nostrorum bibliorum sub Davidis nomine 72. Psalmi producuntur: nullo inscriti nomine 50. quos tamen ad praecedentis psalmi Auctores Rabbini referendos censent. Hanc Judaeorum traditionem probant Sanctus Hieronymus in *Malachiam,* & *Epist. ad Cyprian.* Sanctus Hilarius *prolog. in psalm.* Sanctus Athanasius *praefat. in psalm. tom. 2. nov. edit.* & Eusebius in *psalm. 25.* Filii Core Auctores laudantur psalmorum 41. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 83. 84. 86. 87. Salomoni adscribitur psalmus 72. *Deus iudicium*

tum, & psalm. 126. *Nisi Dominus*, Ethan psalm. 88. *Misericordias Domini*, Idithum psalm. 76. *Voce mea*, Moysi psalm. 89. *Domine refugium*, Asaph psalm. 46. *Deus Deorum Dominus*, psalm. 72. *Quam bonus Israel Deus*, psalm. 73. *Ut quid Deus*, psalm. 74. *Confitebitur tibi Deus*. Item psalmi à 75. usque ad totum 83. Adamo psalm. 91. *Bonum est confiteri Domino*. Melchisedecho psalm. 109. *Dixit Dominus Domino meo*. Jeremiae psalm. 176. *Super flumina Babylonis*, qui etiam David tribuitur. Aggeo, & Zachariae psalm. 111. *Beatus vir, qui timet Dominum*, & psalm. 145. *Lauda anima mea Dominum*. Sic expresse Calmet. loc. cit. vers. Si titulis.

11 Liber psalmorum, aut psalterium constat ex centum & quinquaginta psalmis, cuius numeri mysticas assignant causas Doctores, ut Trinitatis ob tres quinquegenarios Hieronymus, Augustinus, Remigius, Lombardus; ob Fidem, Spem, & Caritatem, per quas obtinemus Jubilaeum, Rupertus; ob status Poenitentium, Justorum, & Beatorum, B. Thomas. Sic Beyerlinck in theatro vitae humanae verb. Psalmus §. Numerus: Vel ob tres gradus vitae, seu viae spiritualis, nempe purgativae, illuminativae, & Unitivae. Frassen. loc. cit. n. 6. & alii.

12 Psalmorum alii sunt Invitatoriales, alii Poenitentiales, & alii Graduale. Invitatorialis unicus est, scilicet 94. *Venite exultemus*, quem Ecclesia quotidie, paucis diebus exceptis, legit initio Matutini, ut per ipsum animae devotee invitentur ad Deum in corde cantandum, ejus inspirationibus promte assentendum, & ejus auxilium implorandum. Beyerlinck loc. cit. §. Partitio, & Varietas.

13 Poenitentiales sunt septem, qui à poenitentibus maxima utilitate leguntur, seu recitantur, cum exemplo Davidis eorumdem Auctoris ad poenitentiam, & culpae detestationem excitent, Deum ad veniam, & misericordiam incitent, cumque propitium reddant: Unde solent

Litaniae Sanctorum illis addi, ut poenitentes multiplicatis Intercessoribus apud Deum ab ipso facilius veniam peccatorum consequatur, juxta illud Ecclesiae in Oratione festi omnium Sanctorum: *Ut desiderant nobis tuae propitiationis abundantiam, multiplicatis Intercessoribus largieris.*

14 Cur autem psalmi poenitentiales sint septem? Varias rationes assignat doctissimus Tostatus in Genes. cap. 17. quest. 606. quarum praecipuae sunt. Primo, quia inter omnes psalmos solos istos septem invenimus, qui aperte loquuntur de poenitentia. Secundo, quia nos facimus poenitentiam de peccatis praecipue mortalibus, quae sunt septem. Tertio, quia numerus septenarius convenit remissione peccatorum, & etiam poenis peccatorum; (Vid. prolog. Sep. Part. in I.) Unde Ecclesia septem assignavit psalmos poenitentiales, ut per ipsos significet nos petere veniam de peccatis, & poenam non inferri pro peccatis, cum utrumque Scriptura per septenarium significet. De remissione enim Peccatorum, quod significetur per numerum septenarium, patet Matth. cap. 18. nnn. 21 & 22. ubi dicit Petrus ad Jesus: *Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies?* Dicit illi Jesus, non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies, in quibus per dictum numerum septenarium signatur remissio universorum delictorum. De poenis autem patet Genes. cap. 4. num. 15. ubi dixit Deus: *Nequaquam ita fiet, sed omnis, qui occiderit Cain septuplum punietur & infra num. 24. Septuplum ultio dabitur de Cain, de Lamech vero septuagies septies*, ubi tota poena signata fuit per septem, adeoque conveniens fuit septem esse Psalmos poenitentiales.

15 Graduale numero sunt 15. à psalmo 119. usque ad 134. Dicuntur autem Graduale, quod veluti ad templum Salomonis ascendebatur 15. gradibus caendo ipsos 15. psalmos, ita etiam Anima devota 15. his

psalmis velut gradibus ad Deum mente concendat, & quae sursum sunt, sapiat. Unde psalmi Graduales appellantur in Textu Hebraeo Canticum ascensionum. Calmet loc. cit. vers. Psalmi Graduale, & vers. Unde autem: ubi testatur, quod sic vulgo censem Interpretes.

16 Psalmorum, & hymnorum cantus fuit jam in usu a tempore Apostolorum, ut patet ex Epist. B. Pauli ad Ephesios cap. 5. num. 19. ibi: *Loquentes vobismetipisci in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus in gratia cantantes, & psallentes, & ad Colossem. cap. 3. n. 16. ibi: Docentes, & commonentes vosmetipso psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus in gratia cantantes.*

17 Et etiam jam tempore Apostolorum fuisse in usu alternum psalmorum cantum probabile censem Beyerlinck in theatro vitae humanae, verb. Psalmus vers. Est tamen probabile: Nam, dicit ipse, Philio seribit ab Alexandrinis suis Religiosis Viris id esse factum. Inter Graecos videtur Dionysius de Coelesti Hierarchia cap. 3. hunc innuere alterum cantum. Item Basilius Epist. 43. qui testatur de rito communi omnibus Ecclesiis exemplo sumto a cantu Antiphonarum Ignatianis; Ignatius enim Antiochenus ex Cassiodoro in Tripartita l. 10. cap. 9 post quamdam visionem Angelorum unum ad alterum cantantium Sanctus, Sanctus, praescrispsit alternum cantum in Ecclesia Antiochena. Inter Latinos autem Sanctus Ambrosius Graecos imitatus ex Isidoro lib. I. de Offie. cap. 7. & teste Augustino lib. 9. Confes. cap. 6 primus invexit in Ecclesiam alternum cantum, quem Sanctus Damasus Papa in Decreto generali firmavit, & communem toti Ecclesiae fecit, ut habetur in Breviario lect. 6. ejus festi; 18. Qui ut patet ibidem etiam statuit, ut in fine cuiuslibet psalmi dicetur Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto &c.

19 Psalmi, uti modo recitantur in divino officio, fuerunt partiti, & distributi a Sancto Hieronymo, qui 18.

constituit in Matutinis Dominicarum, 12. in Matutinis Feriarum, 9. in matutinis Festorum, & ad Horas Ambrosium secutus distribuit in plures partes Psalm. 118. Beati immaculati, quo ordine recitari praecepit Sanctus Damasus ex Baronio anno 60. Gavan. Comment. in Rubric. Breviarii tom. 2. sect. 5. cap. 8. n. 8. & aliis. Et de hoc habetur Decretum Gregorii VII. in cap. In die 14. de consecrat. dist. 5. ibi: *In die Resurrectionis usque ad Sabbathum in Albis, & in die Pentecostes usque in Sabbathum ejusdem tres psalmos tantum ad nocturnos, tresque lectiones antiquo more canimus, & legimus. Omnibus diebus aliis per totum annum, si festum est, novem psalmos, & novem lectiones dicimus. Allis vero diebus 12. psalmos, & tres lectiones recitamus. In Dominicis vero diebus 18. psalmos (excepto die Paschae, & Pentecostes) & novem lectiones celebramus.*

20 Decem & octo psalmi in Matutinis Dominicatum ita sunt constituti, & distributi, ut primi 12. & Apostolorum totidem cultum erga Sanctissimam Trinitatem per quatuor virtutes Cardinales. Reliqui tres in secundo, & tertio Nocturno significant electos sub lege, & sub Gratia cum eodem cultu SS. Trinitatis. Amalarius lib. 4. de divinis officiis cap. 9. Gavant. loc. cit. sect. 4. cap. 1. num. 11.

21 Duodecim psalmi in Matutinis Feriarum ideo sunt sic constituti, & distributi, quia duodecim sunt horae noctis, & cuilibet horae psalmus unus respondet. Amalarius loc. cit. cap. 11. Gavant. loc. cit. n. 12. qui dicuntur bini ad Caritatem excitandam ex Hugon. Victor. Specul. Eccles. cap. 1. Gavant. loc. cit. n. 12.

22 Novem psalmi in Matutinis festorum Domini ideo sunt sic ordinati, ut per ipsos gratias agamus Deo de descensu ejusdem propter nos sub novem choris Angelorum. Et in Matutinis festorum de Sanctis, eo quod sint ipsi facti digni ascendere usque ad altitudinem coeli, ubi habitant iidem chori novem Angelorum;

Amalarius loc. cit. Gavant. loc. cit. n. 10. Vel ter tria cantamus cum Angelis. Durandus in Rational. lib. 5. cap. 3. Gavant. loc. cit. n. 10.

23 Psalmi quinque recitantur in Laudibus ad munendos quinque corporis sensus, ut dicit Hugo Victorin. in specul. Eccles. cap. 3. qui notat praeterea eos esse octo vere ad significandos octo ordines Electorum, se dicuntur quinque, quia tertius, & quartus sub una conclusione terminantur, ad denotandum ex Amalario de Ordin. Antiphonarii cap. 5. geminam dilectionem Dei, & proximi. Vel ex eodem lib. 4. de divinis officiis cap. 10. unionem Ecclesiae ex Judaeis, & Gentilibus. Item sextus, septimus, & octavus unam habent conclusionem ad significandum ex Amalario loc. c. cit. cap. 2. Fidem, spem, & Caritatem unitas, & junctas erga Deum (inquit cap. 5.) Trinum, & Unum, Gavant. loc. cit. cap. 2. num. 6. seu ex Durand. in Rational. Dirinor. Officior. lib. 5. cap. 4. ad denotandum triumphum de mundo, carne, & diabolo, & quoniam unum sine altero non habetur, ideo merito conjunguntur.

24 Dictum autem est, psalmos Laudum esse quinque, quia licet quartus sit proprie Canticum, abusive tamen appellatur psalmus, et, ut infra n. 30. & 44. videbimus, parum differat Canticum a psalmo; Gavant. l. c. n. 7.

25 Ex dictis Laudum psalmis duo mutantur in Dominicis a Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusive, vice quorum dicuntur psalmi Miserere, & Confitemini ad timorem, & spem eo tempore excitandas, timorem ob peccata in psalmo Miserere, & spem ex bonitate Dei in psalmo Confitemini. Et quia non est tempus laetitiae, quam expimunt illi duo psalmi Dominus regnavit, & Jubilate, Amalarius lib. 4. de Divin. Offic. cap. 18. Gavat. loc. cit. num. 9. Psalmus autem Dominus regnavit dicitur, tunc in Prima, ne in tota hebdomada omittatur psalmus ullus de psalterio, & ideo

psalmus Jubilate ponitur in Matutino Sabbati. Amalarius, Gavant. loc. cit.

26 In Laudibus feriales officii per annum primus psalmus est Poenitentialis Miserere, quia dies feriales sunt poenitentiae. Hugo Victor. lib. 2. Offic. cap. 10. Gavant. loc. cit. n. 20. subdens, quod tunc variatur secundus, ut expleatur psalterium.

27 In Laudibus qualibet die hebdomadae loco quarti psalmi ponitur nnn Canticum, quia Canticum laudem divinam, & gratiarum actionem significat, ex Durand. in Rational. lib. 7. cap. 4

28 Et laudes dictae sunt ex Hugon. lib. 2. de Offic. cap. 10. eo quod laudem aperte sonant divinam, quod repetit in Specul. Eccles. cap. 3.

29 Et Canticum ibi sumitur pro psalmo, cum parum differant inter se.

30 Psalmus enim est carmen, seu canticum instrumento psalterii.

31 Et canticum est vox musica cum harmonia ore solo prolat, ut ex Euthymio notat Gavant. loc. cit. sect. 5. cap. 7. n. 1.

32 In Prima Dominicis diebus per annum, & Feriis, Sabbato excepto, recitantur 4. psalmi, ne de psalterio quidquam supersit. Unde in Sabbato recitantur tantum 3. quia nullus superest, qui ipsi assignari possit. Et talis quaternarius psalmorum numerus denotat, quod in quatuor mundi partibus doctrina 4. Evangelistarum laudatur. Durand. in Rational. divin. offic. lib. 5. cap. 5. Gavant. loc. cit. sect. 4. cap. 3. n. 5.

33 In festis autem totius anni, & Dominicis tempore Paschali dicuntur tantum tres psalmi ob temporis jucunditatem, quae laborem multa canendi excludit, ex Radulpho proposit. 10. Gavant. loc. cit. n. 7. ubi subdit, quod Amalarius lib. 3. de offic. cap. 3. tres ideo dici putat, quia pro tribus horis a Prima ad Tertiam

laudandus est Deus Trinus, & armandi sumus contra tres hostes.

34 In Tertia, Sexta, & Nona recitantur 3. psalmi propter eamdem supradictam rationem, quia 3. psalmi protegunt nos in tribus horis seqq. cum quaelibet ex tribus horis tres contineat temporis horas. Amalarius lib. 4. de offic. cap. 3. Gavant. loc. cit. seq. 4. cap. 4. n. 3. Immo ut subdit ipse Gavant. ibid. & Amalar. cap. 1. ib. in Prima, Tertia, Sexta, & Nona 12. canimus psalmos (in festi) pro numero 12. horarum diei, ut Deo praesentes simus omnibus horis.

35 Advertendum tamen hic est, quod dd. divinarum horarum psalmi à Beati immaculati usque ad Principes persecuti sunt, non sunt revera distincti psalmi, sed potius unicus tantum psalterii psalmus in ordine 118. in plures partes distributus, quarum quaelibet ex 16. versibus est constituta (ut in dd. divinis horis patet) ad significandos 16. Prophetas, 12. minores, & 4. maiores; seu ad designandos 12. Apostolos, & 4. Evangelistas, ut sic ostendatur, quod ea, quae 12. Prophetae minores, & 4. Maiores, sive 12. Apostoli, & 4. Evangelistae dixerunt, scripserunt, ac docuerunt, pro posse observare debemus. Sic Durand. in Rational. lib. 5. cap. 5.

36 In Vesperis 5. recitantur psalmi, quia 5. vulnera Chrissi recolenda monent, quorum ultimum vulnus hora respentina fuit sacro lateri illatum; Gemma lib. 2. cap. 62. Gavant. cit. sect. 4. cap. 5. n. 5. Item quia sicuti quinque sensibus quotidiano affectu tendimus ad tenebras, ita necesse est, ut initio noctis pro eis veniam precemur. Amalarius lib. 4. de Offic. cap. 7. Gavant. loc. cit. Item recitamus in Vesperis quinque Psalms, ut quasi quinque Evangelicae prudentes Virgines quinque lampadibus oleo bonorum operum plenis, veniente nocte, Domino obviam eamus. Amalarius de ordin. Antiphomarii cap. 6. Gavant. loc. cit. n. 5.

37 In Completorio quatuor psalmi recitantur, quia per ipsos quatuor elementa corporis nostri Domino commendamus. In primo enim psalmo cum Christo quietem poscimus: *In pace in idipsum dormiam, & requiescam.* In secundo ad ea verb. quae protulit Christus in extremo vitae: *In manus tuas &c. optamus mori cum eo.* In tertio, & quarto contra tentationes nocturnas armamur. Amalarius lib. 4. de Offic. cap. 8 & de ordin. Antiphon. cap. 7. Gavant. cit. sect. 4. cap. 6. n. 7. & lii.

38 Hinc habes, quod si divinas omnes psalterii psalmos per Horas, ad Matutinum recitantur in tota hebdomada 91. ad Laudes 13. ad Vespertas 35. ad alias Horas 11. qui omnes faciunt sumam 150. quibus constat Psalterium. Gay. loc. cit. sect. 5. cap. 8. n. 7.

39 Psalterium autem, quo Romana Ecclesia utitur, est ex translatione Romana † S. Hieronymi teste Ro-

† S. Hieronym. ter circa Psalterium insudasse, communior Sententia est inter Eruditos. De versione psalterii ex Hebraico fonte non loquor, cum numquam in usu fuerit, vel apud Ecclesiam Romanam, vel penes aliam quamcumque Ecclesiam. De emendatione igitur psalmorum septuaginta Interpretum versionem, est sermo, in qua elaboranda bis S. Doctor suum impedit labore. Hujusmodi emendationes sub nomine *Psalterii Romani*, & *Psalterii Gallicani* vulgo recententur. De utraque sermonem habet S. Doctor in *Praefatione*, seu *Prologo in Librum psalmorum*. Psalterium Romanum adhuc in usu est in Vaticana Basilica. Gallicano psalterio utimur in Romano Breviario, acque illud est, quod insertum Habemus in Vulgata Latina editione. Haec tria sunt. Hinc constat, quantum à vero aberret Auctor noster hocce in libro, * Legesis Dissertationem P. D. Augustini Calmet in textum. & veteres Psalmorum Versiones Art. III. †

dulph. propos. 8. & differt à psalterio translationis septuaginta Interpretum, quod adhibetur Romae in Aede Vaticana S. Petri, quo etiam utuntur Ambrosiani Gavant. cit. sect. 5. cap. 6. num. 4. Unde S. P. N. Seraphicus Franciscus in c. 3. suae Regulæ, ubi excipit ab Officio D'vino psalterium, intelligit de dicto psalterio translationis septuaginta Interpretum, quod in Vaticana Sancti Petri est in usu antiquissimo. Gavant. cit. sect. 5. cap. 8. num. 2. S. Bonaventura citatus, & secutus à Petro Marchant. in exposiliane dictæ Ragulæ cap. 3. q. 4.

40 Ultra supradictos centum quinquaginta psalmos habentur in Breviariorum ex Sacris Literis Cantica distributa, & posita in unaquaque die Hebdomadae loco quarti psalmi Laudum, nempe die Dominica Canticum *Benedicite omnia opera Domini Domino*, quod est trium puerorum, *Daniel. cap. 3. Feria 2. Canticum Confitebor tibi Domine*, quod est *Isaiae cap. 12. Feria 3.*

41 Canticum *Ego dixi*, quod est Ezechiae Regis, *Isaiae cap. 38. Feria 4. Canticum Exultavit cor meum*, quod est Annae Matris Samuelis, 1. *Regum cap. 2. Feria 5. Canticum Cantemus Domino*, quod est Moysis, *Exodi cap. 15. Feria 6. Canticum Domine audiri*, quod est Habacuc, *Habacuc cap. 3. Sabbat. Canticum Audite Coeli*, quod est Moysis, *Deut. c. 32.*

42 Ex Evangelio habentur in Breviariorum alia tria Cantica, nempe Canticum *Magnificat*, quod est B. M. V. *Lucae cap. 1. & recitatur, seu canitur in Vesperis. Canticum Benedictus Dominus Deus Israel*, quod est Zachariae Patris S. Joannis Baptiste, *Lucae cap. 1. & recitatur, seu canitur in Laudibus, & Canticum Nunc dimittis*, quod est Simeonis, *Lucae cap. 2. & recitatur, seu canitur in Completo.*

43 Etiam varii Psalmi praenotantur in psalterio cum titulo Canticorum, ut *Canticum Psalmi*, & alii cum titulo *Psalmus Cantici*. Unde ad pleniorum intelligentiam

notandum est, quod hoc interest inter Psalmum, Canticum, Psalmum Cantici, Cantem Psalmi, & Hymnum, quod *Psalmus* est carmen cum instrumento Psalterii; *Canticum* est vox musica cum harmonia ore solo prolati; *Psalmus Cantici* dicitur, dum Cantore praecinente, organi modulatio subsequitur; *Canticum Psalmi* ē contra, cum vox humana concrentum sequitur Organi; *Hymnus* autem est sermo in Dei laudem metrice compositus, sive ore, sive humana voce, sive instrumento musico recitatus.

44 Sic colligitur ex Sanctis Hilario, & Chrysostomo in Proleg. *Psalm Frassen. disquisit. Biblicae §. XI. de libro Psalmor. n. 2. Ethymio citato, & secuto à Gavant. loc. cit. sect. 5. cap. 9. n. & aliis.*

45 Psallendi ordo sequendus, quem tenet Ecclesia Metropolitana, cap. *De his 13. dist. 12. ex Concilio Toletano 11. cap. 3.*

46 Psalmi vulgares non possunt in Ecclesia recitari. *Concil. Bracharen. II. cap. 67.*

47 Psalterium B. M. V. quod ex 150. Ave Maria constat, ad instantiam Ducis Britanniae recitari concessitum Indulgentiis Sixtus IV. Const. 18. incip. Ea quæ.

48 Psallendi debitum omnibus in Chora incumbit, etiam Dignitatibus, & Canonicis, quacumque contraria consuetudine, aut praesumto privilegio non suffragante. Bened. XIV. tom. 1. Constit. incip. *Cum semper §. 24.*